

Onderzoeksrapport 'Wachlijsten in de Jeugdhulp'

SITA PAULUS, NINA HEIJMANS, KYRA CARDULLO, LINDY NELISSEN, ANKIE MEULENDIJKS

Voorwoord

Wij zijn studenten van Fontys Hogeschool pedagogiek, en volgen momenteel de minor jeugdhulp. Tijdens de minor werken wij aan pedagogische kwesties. Deze pedagogische kwesties zijn probleemstukken die ons worden aangeleverd die daadwerkelijk op dit moment gaande zijn in het werkveld. Wij doen in opdracht van Jeugdhulp Voldoende Beschermd onderzoek naar wachtlijsten in de jeugdhulp. De organisaties hopen dat wij nieuw perspectief en andere visies kunnen bieden die mogelijk tot een oplossing kunnen leiden van de pedagogische kwesties. Hierdoor komen wij meteen in aanraking met het werkveld en mogelijke samenwerkingspartners waarin wij ons kunnen ontwikkelen in de bekwaamheden. Pedagogische kwesties zijn vraagstukken die moeten voldoen aan enkele criteria

(Fontys Hogeschool Pedagogiek, 2021):

- Het is een kwestie waar nog niemand het antwoord op weet.
- De kwestie sluit aan op de context van jeugdhulp en op een van de bekwaamheden. De opdrachtgever dient beschikbaar te zijn voor feedback.
- Er is geen kant-en-klare oplossing voor de pedagogische kwestie

De vraag die in het onderzoek centraal staat is: Hoe kunnen

Minor Jeugdhulp Fontys Hogeschool Eindhoven

gemeenten en Jeugdzorginstellingen hun verantwoordelijkheid nemen/zich inzetten voor de kinderen en jongeren die op een wachtlijst staan voor Jeugdhulp?

Inhoudsopgave

Korte introductie	3
<i>Algemene beschrijving van de organisatie</i>	3
<i>Visie en doelstelling</i>	3
Methode selectie	4
Literatuuronderzoek	5
<i>Huidige situatie Jeugdzorg</i>	5
<i>Hoe ontstaan wachtlijsten?</i>	6
<i>Wat is er al gedaan om de wachtlijsten weg te krijgen?</i>	8
<i>Is een wachtlijst schadelijk?</i>	10
<i>Wat heeft geld te maken met de wachtlijsten?</i>	11
Resultaten selectie	12
Conclusie	15
Aanbeveling	16
Literatuur	17
Bijlage	20

Korte introductie

Algemene beschrijving van de organisatie

Binnen stichting Jeugdhulp Voldoende Beschermd werkt een groep mensen die op komt voor de belangen van slachtoffers (lotgenoten) die vroeger in Jeugdhulpinstellingen, in pleeggezinnen en de Jeugd Justitiële Instellingen hebben gewoond en daar fysiek-, psychisch- en of seksueel geweld hebben meegemaakt. Daarnaast komen ze op voor de belangen van de kinderen en jongeren die op dit moment verblijven in deze vormen van Jeugdhulp. De naam van Jeugdhulp Voldoende Beschermd is afgeleid van het rapport 'Jeugdzorg, Onvoldoende Beschermd', wat een onderzoek naar geweld binnen de Jeugdzorg van commissie de Winter was (Jeugdhulp voldoende beschermd, 2021).

Stichting Jeugdhulp Voldoende Beschermd streeft ernaar dat iedereen binnen Jeugdhulp zich houden aan de internationale rechten van het kind.

Visie en doelstelling

Stichting Jeugdhulp Voldoende Beschermd wil dat het huidige geweld zoals repressie en vrijheidsbeperkende maatregelen in de Jeugdhulp stopt en in de toekomst voorkomen wordt. Dit willen ze bereiken door de internationale rechten van het kind aan leidend te laten zijn in alle wetgeving en beleid aangaande kinderen.

Ook streeft de stichting ernaar dat er meer erkenning wordt geboden voor lotgenoten door middel van de financiële compensatieregeling te verhogen en betere hulpverlening- en contactmogelijkheden te bieden

Jeugdhulp Voldoende Beschermd ziet zichzelf als onderdeel van de beweging van 'De Beweging van 0', dat streeft naar (Jeugdhulp voldoende beschermd, 2021):

- 0 gebruik van vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals isoleercellen en separatieruimten in de Jeugdhulpinstellingen
- 0 suïcides in de Jeugdhulpinstellingen
- 0 grote instellingen met leefgroepen, zoals de residentiële Jeugdzorg Plus instellingen
- 0 vormen van geweld, van repressie in de Jeugdhulpinstellingen
- 0 uithuisplaatsingen

Methodie selectie

In dit onderzoek zijn er verschillende onderzoeksmethodes toegepast. Om de betrouwbaarheid te vergroten is er gebruik gemaakt twee onderzoeksmethoden, namelijk literatuuronderzoek en interviews. De informatie die hieruit voortkomt vormen samen de kern van het onderzoek.

Om een zo breed mogelijk beeld te krijgen zijn er interviews gehouden met gemeenten, organisaties en ervaringsdeskundige.

Er worden hoofd- en deelvragen opgesteld, deze vormen samen de basis van de interviews.

Daarnaast zal er een literatuuronderzoek plaatsvinden dat is gebaseerd op de hoofd- en deelvragen.

Om rekening te houden met de privacy van verschillende partijen wordt er gekeken naar de behoeftes met betrekking tot de privacyregeling.

Literatuuronderzoek

Uit onderzoek blijkt dat de wachtlijsten in de huidige tijd anders zijn dan vroeger. Dit komt door de nieuwe Jeugdwet van 2015, deze Jeugdwet heeft namelijk een ander jeugdsysteem. Door de nieuwe Jeugdwet zijn gemeentes verantwoordelijk voor de Jeugdhulp. Er zou meer hulp beschikbaar moeten zijn en het probleem zou eerder gesignaleerd moeten worden (Van den Berg, Daamen, Addink, Gorissen, & Vink, 2017).

Echter zijn er wijzigingen en bezuinigingen in het zorgstelsel, hierdoor ontstaat wachtlijsten in de jeugdzorg (Mulders, 2017). Door deze wachtlijsten ontstaan er bij kinderen en ouders psychische problemen. Uit onderzoek blijkt dat 31,81% van de kinderen die op een wachtlijst staan langer dan 44 weken moeten wachten. Kinderen krijgen in deze weken niet de zorg die ze nodig hebben. 44% van deze kinderen geeft aan dat het wachten zwaar is en dat het slechter met hen gaat. De bestaande problemen verergeren en de kinderen ervaren meer stress (Dam, 2021).

Zoals eerder vermeld zijn er hoofd- en deelvragen opgesteld om het onderzoek vorm te geven.

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn er een aantal deelvragen opgesteld:

1. Hoe ontstaan wachtlijsten?
2. Waarom zijn er wachtlijsten?
3. Wie staan er op de wachtlijst?
4. Hoe komen ze op de wachtlijst?
5. Wat is er al gedaan om de wachtlijsten weg te krijgen?
6. Is een wachtlijst schadelijk?
7. Wat heeft geld te maken met wachtlijsten?
8. Wat wordt er gedaan in de tussentijd (als een kind op de wachtlijst staat)?

Huidige situatie Jeugdzorg

De Jeugdzorg is sinds de transitie in 2015 verplaatst van de provincie naar de gemeente. De gemeentes zijn daardoor verantwoordelijk voor de zorg die geboden wordt. Er komt een hoge druk te liggen op gemeentes onder andere doordat ze zelf de zorg moeten inkopen. Dit is een van de redenen waardoor er wachtlijsten zijn ontstaan binnen de Jeugdzorg.

De doelen van de nieuwe Jeugdwet zijn (Rijksoverheid, 2016):

1. Er wordt gebruik gemaakt van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk.

2. Het is belangrijk dat ze de regie blijven houden over hun eigen leven en dat ze samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar oplossingen zoeken.
3. Er moeten minder snel medicijnen worden voorgeschreven en de zorgvraag moet worden teruggebracht.
4. Er wordt eerder Jeugdhulp op maat geboden voor kwetsbare kinderen.
5. Binnen de gezinnen wordt samenhangende hulp geboden: 1 gezin krijgt 1 plan met 1 regisseur;
6. Er is meer ruimte voor de jeugdprofessional en minder regeldruk bij hun werk

Er is in 2019 een rapport uitgebracht van Commissie de Winter waarin al jaren onderzoek wordt gedaan naar de kwaliteit van de Jeugdzorg. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat jongeren/kinderen die van 1945 tot 2019 in Jeugdzorginstellingen of pleeggezinnen verbleven onvoldoende beschermd waren tegen fysiek, psychisch of seksueel geweld. De toezichthouders van instanties hebben bij dit soort geweld onvoldoende ingegrepen (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019).

In de eerste evaluatie van de Jeugdwet in 2018 werd duidelijk dat de transformatie doelen niet zijn behaald. Jeugdhulpverleners zien in hun dagelijkse werk nog steeds zeer verontrustende gevallen waarbij kinderen, jongeren en ouders verdwaald raken in de Jeugdhulp (Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, 2018).

De antwoorden op de deelvragen vanuit de literatuur:

Hoe ontstaan wachtlijsten?

Er is een verschil tussen wachttijden en wachtlijsten. Wachttijden is het aantal dagen dat een jeugdige of gezin op hulp wacht. Wachtlijsten is het aantal jeugdigen dat op hulp wacht. Uit onderzoek blijkt dat de wachtlijsten van nu heel anders zijn dan zo'n tien jaar geleden. Het grootste verschil is dat er sinds 2015 een nieuwe jeugdwet is. Deze Jeugdwet brengt een ander jeugdsysteem met zich mee. In de nieuwe Jeugdwet zou hulp meer geschikt moeten zijn voor het probleem wat er speelt en zou hulp sneller en eerder beschikbaar moeten zijn. De jeugdwet bevat kernelementen die kunnen helpen om de betere aansluiting tot stand te brengen. Deze punten zijn van invloed op het bestaan van wachttijden en uiteindelijk op het ontstaan van wachtlijsten.

- De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de financiering van de jeugdhulp. De aanname is dat het hierdoor op lokaal niveau makkelijker is om eerder de juiste hulp in te zetten.
- De gemeente moet regelen dat er voldoende passende hulp is voor jeugdigen en gezinnen die het nodig hebben. Dit houdt in dat de hulp is afgestemd op de situatie en de wensen en behoeften van de jeugdigen/ het gezin.

Deze elementen zouden op termijn moeten helpen met het voorkomen van wachttijden en wachtlijsten (Van den Berg, Daamen, Addink, Gorissen, & Vink, 2017).

Het ontstaan van wachtlijsten is een lastig probleem. Het heeft voornamelijk te maken met wijzigingen en bezuinigingen in het zorgstelsel. We willen dat steeds meer mensen in hun eigen omgeving geholpen worden. Het aantal mensen met psychische klachten neemt nog altijd toe. Dit kan komen doordat mensen met lichtere klachten geen verwijzing krijgen, waardoor mensen die wel een verwijzing krijgen een zwaardere hulpvraag hebben en dus langer hulp nodig hebben. Er wordt hierdoor vanuit twee kanten meer druk gelegd op de praktijken en instellingen. Aan de ene kant door cliënten die vroeger opgenomen zouden zijn, aan de andere kant van cliënten met een zwaardere problematiek die in de zorg terecht komen. Die wijzigingen in het beleid zijn zo snel besloten dat de ambulante zorg niet mee heeft kunnen groeien. En dat merken we tegenwoordig aan de wachttijden (Mulders, 2017).

Wie staan er op de wachtlijsten? En hoe komen ze op de wachtlijst?

Hulp krijgen is een traject. In dit traject zijn er verschillende punten waarop er mogelijk gewacht zal moeten worden. Voor de aanmelding, de intake, de afstemming met andere trajecten, voor het startpunt van de hulp, voor vervolg hulp of nazorg eventueel. Op al deze punten kan er sprake zijn van een wachttijd of zelfs een wachtlijst. Ze zijn niet met elkaar te vergelijken, maar voor de beleving van een cliënt kunnen ze beiden storend zijn (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

Bij een ingewikkelde casus kan verschillende soorten hulp nodig zijn. Als ze niet tegelijkertijd beschikbaar zijn, is het mogelijk om met de beschikbare hulp te beginnen. In dit geval is er dus sprake van een wachttijd en kan er zelfs sprake zijn van een wachtlijst. Dit is niet te vergelijken met de situatie wanneer een jongeren alleen enkelvoudige hulp nodig heeft (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

In de gemeente Peel & Maas zijn voornamelijk de wachttijden bij de GGZ, een verblijf of bij een behandeling vaak erg lang. Vooral voor kinderen van 12 of 13 jaar met gedragsproblemen is een passende plek vinden vaak lastig. Deze kinderen zijn namelijk te jong voor de oudere groepen en te oud voor de jongere groepen (I. van Lierop, persoonlijke communicatie, 13 oktober 2021).

Wat is er al gedaan om de wachtlijsten weg te krijgen?

Vanuit verschillende bronnen komt naar voren dat een groot probleem en tegelijkertijd ook een oplossing voor de wachtlijsten geld is.

Op verzoek van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft de Commissie van Wijzen onderzoek gedaan naar het structureel benodigde budget voor jeugdzorg en welke maatregelen er getroffen moeten worden om het jeugdstelsel toekomstbestendig te maken. Op 28 mei 2021 heeft de staatssecretaris van volksgezondheid, welzijn en sport (Blokhus) een brief geschreven aan de Voorzitter van de Tweede Kamer. Hierin wordt het oordeel van de Commissie van Wijzen benoemt. De Commissie van Wijzen heeft o.a. gebruik gemaakt van het rapport “stelsel in groei”. Stelsel in groei is een onderzoek naar financiële tekortkomingen binnen de jeugdzorg wat in december 2020 is uitgebracht.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie van Wijzen heeft er overleg plaatsgevonden en zijn er beslissingen genomen.

Op 2 juni 2021 hebben het kabinet en de VNG de Commissie de Wijzen besproken en afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn als bijlage toegevoegd bij de brief die de staatssecretaris op 3 juni 2021 naar het kabinet heeft verstuurd (Blokhus).

Het kabinet stelt in 2022 €1,314 miljard extra beschikbaar bovenop de €300 miljoen die al eerder is toegezegd aan de tekortkomingen in de jeugdzorg. Gemeentes hebben zelf de verantwoordelijkheid om het geld te investeren aan maatregelen die in 2022 een besparing van €214 miljoen moeten opleveren. It's Public heeft beknopt samengevat welke maatregelen er al worden ingezet om deze besparing in 2022 waar te kunnen maken (oktober 2021).

Hieronder een aantal van deze maatregelen:

- Invoeren praktijkondersteuner bij huisarts Jeugd GGZ
- Beperking verwijzingen naar gecontracteerd aanbod
- Standaardisatie uitvoering
- Regionalisering

Ook heeft it's Public ingeschat of deze maatregelen wel haalbaar en goed onderbouwd zijn. Bij de eerste inschatting lijkt nog bijna geen van de maatregelen goed onderbouwd, maar toch worden deze plannen al gebruikt om in 2022 de gemeenten met €214 miljoen in te korten. It's public zegt niet dat het niet mogelijk is, maar de onderbouwing onderbreekt nog op dit moment (oktober, 2021).

Het kabinet, de VNG en andere betrokken willen tot een Hervormingsagenda komen. Deze agenda omvat het maken van nieuwe afspraken over maatregelen die passen binnen het huidige stelsel en het starten van met voorbereidingen van aanpassing in nationale wet- en regelgeving waar een kabinet definitief over moet besluiten. Het streven is dat de agenda uiterlijk 1 januari 2022 definitief wordt vastgesteld.

In een persbericht van de Trouw (ANP, 2021) wordt er aandacht geschonken aan het onderzoek van het Vergeten kind. Het Vergeten Kind heeft namelijk onderzoek gedaan naar wachttijden in de jeugdzorg. Uit het onderzoek blijkt dat meer als 81% van de deelnemende kinderen heeft moeten wachten op jeugdzorg. 48% van de hulpverleners signaleert dat de wachttijden door de maatregelen rondom corona komen.

Het Vergeten Kind is bang dat de eenmalige investering van het kabinet niet de oplossing is: geld is volgens hun niet de oplossing. Wachttijden zullen alleen verdwijnen als de oorzaken structureel worden aangepakt. Volgens de stichting moet er een nieuwe kijk komen op de jeugdhulp en daar moet geld voor worden vrijgemaakt. Gemeentes moeten de zorg zo indelen dat er een situatie ontstaat waar er zorg over is i.p.v. een tekort.

Bestuursvoorzitter Gerco Schep van Oosterpoort in Den Bosch stelt ook dat geld niet het allergrootste probleem is, maar het systeem (Heesakkers, 2019).

Bij de overdracht van de jeugdzorg naar gemeenten werden wijkteams ingericht, dat zou de zorg dichterbij mensen brengen. Hierdoor zou de vraag naar zorg verminderen en de specialistische instellingen overbodig maken, was de gedachte.

Het tegendeel is waar. Inmiddels heeft de organisatie Oosterpoort 30 procent van hun budget ingeleverd en 100 man op straat moeten zetten. Dit terwijl de zorgvraag is toegenomen. Er wordt op dit moment alleen nog zware zorg verleent, die ook nog eens duurder is. Het probleem speelt niet alleen in deze regio, maar landelijk. Bestuursvoorzitter Gerco Schep zegt dat we het echt met zijn allen anders moeten gaan organiseren, want zo breken we de jeugdzorg af (Heesakkers, 2019).

Zorgwethouder Huib van Olben van Den Bosch vindt het zeer onwenselijk dat jongeren op hulp moeten wachten. Het idee van de jeugdzorg werker binnen diverse huisarts praktijken is hij positief over. Op die manier kan er vroegtijdig gesignaleerd worden om crisissituaties te voorkomen (Heesakkers, 2019).

Is een wachtlijst schadelijk?

Er zijn veel kinderen in Nederland die opgroeien in een niet veilige thuissituatie, of last hebben van psychische problemen. Wat deze kinderen nodig hebben is zorg. Echter is tijdig zorg bieden vaak een probleem in Nederland. Wachttijden in de jeugdzorg worden te lang. De vraag naar zorg wordt groter en gemeentes zijn al veel tijd kwijt aan de administratieve taken.

Het vergeten kind heeft hierdoor een steekproef uitgevoerd onder kinderen. Aan dit onderzoek hebben 31 kinderen meegedaan. 81% van deze kinderen hebben langere tijd gewacht tot ze hulp konden krijgen. Gemiddeld genomen hebben de kinderen in totaal 44 weken gewacht. Dit zijn weken waarin de kinderen niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. De zorg waar de kinderen het langst op wachten is therapie en diagnostiek (Dam, 2021). Maar wat doet het wachten nu met deze kinderen? 44% van deze kinderen geeft aan dat het wachten ze zwaar valt en dat het slechter met hen gaat. De kinderen ervaren meer stress en de bestaande problemen verergeren. Ook zijn de kinderen bang en onzeker voor wat er gaat gebeuren als de wachttijd nog langer duurt (Dam, 2021).

Hulpverleners zien de wachttijden als een groot probleem. Ze zien dat de problematiek van veel kinderen vergroot naarmate ze wachten. Verder speelt corona nu een rol in de wachttijden volgens hulpverleners. De depressie en eenzaamheid neemt toe onder de kinderen, omdat ze vrienden minder kunnen zien. Daarnaast nemen de hulpvragen toe in de lopende zorg. De vraag naar hulp wordt dus groter, waardoor de wachttijden langer worden (Dam, 2021).

De inspectie heeft volgens van der Berg, Daamen, Addink, Gorissen en Vink (2017) een onderzoek gedaan naar de veiligheid van de kinderen die op een wachtlijst staan. Er is onderzocht of er voldoende zicht is op de kinderen die op een wachtlijst staan. De conclusie van dit onderzoek is dat er voldoende zicht is op de veiligheidsrisico's, maar jongeren die vrijwillig wachten op zorg en die geen hulp krijgen van de organisatie jeugd- & opvoedhulp is geen zicht op de veiligheidsrisico's. Dit houdt in dat er een kans is dat er een

gevaar kan ontstaan bij deze jongeren met betrekking tot hun gezondheid. De risico's die bij deze kinderen kunnen optreden zijn: een verslechtering van de situatie en er is geen contact met een hulpverlener, waardoor er geen hulp geboden kan worden (Van den Berg., et al, 2017)

Wat heeft geld te maken met de wachtlijsten?

Volgens RTL Nieuws (2021) wordt de jeugdzorg per gemeente uit besteed met het idee dat de zorg zo efficiënter en goedkoper geregeld kon worden. Het tegendeel blijkt waar. Doordat de zorg per gemeente wordt uitbesteed, heeft de gemeente meer taken en verantwoordelijkheden. Dit resulteert zich in langere wachtlijsten in de jeugdzorg.

Daarnaast ontvangen gemeenten schaarse financiële middelen van de overheid, waardoor zij bescheiden zijn in het inkopen van dure en gespecialiseerde jeugdhulp. Het gevolg hiervan is dat er wachtlijsten ontstaan voor deze prijzige jeugdhulp of dat er wordt overgegaan op, minder goede, maar goedkopere jeugdhulp (Berg, geciteerd in Bröcking, 2017).

Resultaten selectie

De resultaten van de interviews en gemeenten zijn samengevoegd, dit is mogelijk doordat bij beide dezelfde vragen gesteld zijn.

Uit de resultaten van de interviews blijkt dat drie van de zes geïnterviewde aangeven dat door personeelstekort, wachtlijsten ontstaan. Hiernaast geven de twee gemeenten aan dat het ontstaan van de wachtlijsten te maken heeft met het capaciteitsvraagstuk van de aanbieders. Vijf van de zes geïnterviewde geven aan dat ze het liefst geen wachtlijsten zien. De overige geïnterviewde geeft aan geen wachtlijsten te hebben, met deze reden is deze vraag niet aan hen gesteld.

Bij de vraag ‘wie staan er voornamelijk op de wachtlijst?’ geven twee van de zes geïnterviewde aan dat dit jeugdige zijn die specialistische hulp nodig hebben. Eén van de geïnterviewde geeft als verklaring dat er eerste lichte zorg ingeschakeld moet worden om zwaardere zorg te voorkomen. Een andere organisatie geeft als argument hierop dat er te lang doorgewerkt wordt in het voorliggende veld, omdat deze zorg goedkoper is dan de specialistische zorg.

De oorzaak van de lange wachtlijsten verschilt per soort hulp volgens drie van de zes geïnterviewde.

Bij de vraag ‘wat is er al gedaan om de wachtlijsten weg te krijgen?’ geven alle geïnterviewde een verschillend antwoord. De volgende dingen zijn door de geïnterviewde gedaan:

- Er zijn twee dagen ingepland om alle cliënten te bellen die op een wachtlijst stonden, om te kijken of de hulpvraag opgelost was
- Kijken of er op lange termijn genoeg zorg ingekocht is
- Meer personeel aannemen
- Vanuit de 24 uren zorg ambulante insteken, en groep sessies in plaats van individuele sessies
- Insteken op het voorliggend veld zodat er preventief gewerkt wordt

Alle geïnterviewde geven aan dat een wachtlijst schadelijk is, hiervan geven er twee aan dat de problematiek verergerd door een wachtlijst.

Twee van de zes geïnterviewde geven aan dat de beperkte financiën invloed hebben op de wachtlijsten. Verder geven twee andere aan dat de manier van zorg inkopen niet efficiënt is. In de tussentijd dat een kind op de wachtlijst staat wordt er contact gehouden met de cliënt, zodat de lijntjes kort blijven. Dit geven drie van de zes geïnterviewde aan.

Drie van de zes geïnterviewde geven aan dat realiseren van zorg die voor iedereen gelijk is ervoor kan zorgen dat wachtlijsten afnemen. Hiervan geven twee geïnterviewde aan dat meer personeel ook een oplossing zou kunnen zijn.

Naast het afnemen van de interviews bij gemeenten en organisaties, is er informatie verzameld vanuit ervaringsdeskundige. In totaal zijn er vier ervaringsdeskundige geïnterviewd. De resultaten worden hier nader beschreven.

Alle geïnterviewde hebben op een wachtlijst gestaan. De wachttijd verschilt tussen de 6 maanden, 9 maanden en vier jaar.

Drie van de vier geïnterviewde geven aan dat het erg frustrerend is om op de wachtlijst te staan. De andere geïnterviewde geeft aan dat ze twee keer op een wachtlijst heeft gestaan. De eerste keer had ze er vrede mee, de tweede keer werd het moeilijker.

Het gevoel dat ze hierbij kregen beschrijft één geïnterviewde als machteloos en de ander beschrijft het alsof ze steeds verder in de put wordt getrokken.

Op de vraag ‘wat is de impact van een wachtlijst?’ antwoordt één geïnterviewde dat ze het gevoel kreeg dat professionals haar niet wilde helpen, hierdoor begon ze aan zichzelf te twijfelen. Een ander gaf aan dat het kind weinig last had van de wachtlijst, alleen reflecteerde de frustratie van ouders op het kind. Hierdoor verergerde de situatie. Verder vertelde een geïnterviewde dat ze het vertrouwen in professionals verloor.

Drie van de vier geïnterviewde geven aan dat ze in de tussentijd als ze op een wachtlijst staan zelf een oplossing proberen te zoeken voor het probleem. Hiervan geeft ene geïnterviewde geeft specifiek aan dat ze uitlaatkleppen zocht. De ander zegt dat ze hulp bij de organisatie heeft gezocht, maar dat deze niet beschikbaar was.

Alle geïnterviewde geven een verschillend antwoord op de vraag ‘hoe zou je het graag anders zien?’. De volgende antwoorden zijn gegeven:

- Betere begeleiding in het proces.
- Meer hulp voor noodsituaties.
- Iedereen direct helpen.
- Maximale wachttijd van 6 tot 8 weken.

Als laatste wordt er volgens twee van de vier geïnterviewde geen of minimale steun geboden tijdens het wachten, door de desbetreffende organisatie. Daarnaast geeft één geïnterviewde aan dat er wel steun wordt geboden tijdens het wachten vanuit de organisatie. De laatste geïnterviewde geeft aan dat de organisatie die de behandelingen uitvoert, contact met haar

houdt in de tijd dat ze moet wachten. Verder geeft ze aan steun te krijgen van woonbegeleiding en haar zus.

Conclusie

Vanuit de literatuur en interviews met gemeenten kunnen we concluderen dat geld en te weinig personeel de grootste oorzaak is van de wachtlijsten. Met betrekking tot de financiën gaven de geïnterviewde aan dat de manier van zorg inkopen niet efficiënt is.

Verder is uit de interviews met organisaties gebleken dat de wachtlijsten verschillen per soort hulp. Voornamelijk de jeugdige die specialistische hulp nodig hebben staan op een wachtlijst. Echter is in de resultaten selectie is naar voren gekomen dat er zes verschillende acties zijn ondernomen door organisaties en gemeenten om de wachtlijsten af te laten nemen.

Uit interviews met ervaringsdeskundige blijkt dat er een grote impact is door de wachtlijsten. Eén van de ervaringsdeskundige gaf aan dat zij het gevoel had dat professionals haar niet wilde helpen. Daarnaast kan de frustratie ervoor zorgen dat de situatie verergerd.

De ervaringsdeskundigen geven aan dat ze graag betere begeleiding willen hebben in het proces binnen de hulpverlening. Verder geven zij aan dat ze direct hulp willen of een wachtlijst van maximaal acht weken. Volgens de ervaringsdeskundigen wordt er in de tussentijd dat ze op een wachtlijst staan geen contact opgenomen door de desbetreffende organisatie. Ze hebben het gevoel dat ze er alleen voor staan en gaan zelf naar mogelijke oplossingen zoeken.

Gemeenten en jeugdzorginstellingen moeten hun verantwoordelijkheid nemen door regelmatig contact op te nemen met de jeugdigen die op hun wachtlijst staan. Ook moeten ze hun verantwoordelijkheid nemen om kritisch te kijken naar welke soort specifieke hulp ze inkopen. Hierdoor kunnen ze specifieke hulpvragen eerder beantwoorden.

De vraag 'Hoe kunnen gemeenten en Jeugdzorginstellingen hun verantwoordelijkheid nemen/zich inzetten voor de kinderen en jongeren die op een wachtlijst staan voor Jeugdhulp?' is hiermee beantwoord.

Aanbeveling

Gemeenten en jeugdzorginstellingen moeten beter samenwerken met elkaar. Dit is van belang bij het inkopen en bieden van (specifieke) zorg. Wanneer de gemeenten samenwerken kunnen ze de financiën en vraagstukken met elkaar delen. Hierdoor kunnen ze de zorg afstemmen, zodat de aanpak hetzelfde is binnen iedere gemeente. Dit maakt het voor professionals, jongeren en gezinnen makkelijker om hulp te vragen en te bieden.

Als er wachtlijsten zijn binnen gemeenten of jeugdzorginstellingen moeten ze hun verantwoordelijkheid nemen door regelmatig contact op te nemen met de jeugdigen die op hun wachtlijst staan.

Deze factoren zullen een positief effect hebben op de wachtlijsten binnen de jeugdzorg.

Er is een poster gemaakt om de wachtlijsten binnen de jeugdzorg inzichtelijk te maken. Deze poster is te vinden in bijlage 1. Ook zal deze poster verspreid worden binnen verschillende gemeenten en jeugdzorginstellingen.

Literatuur

- ANP. (2 juni 2021). *Onderzoek naar wachttijden in de jeugdzorg: Kinderen wachten tien maanden op therapie of een plek om te wonen* [Pers bericht]. Geraadpleegd op <https://www.trouw.nl/binnenland/onderzoek-naar-wachttijden-jeugdzorg-kinderen-wachten-tien-maanden-op-therapie-of-een-plek-om-te-wonen~b1f87441/>
- Blokhuis, P. (28 mei 2019). *Oordeel Commissie van Wijzen over het structureel benodigde budget voor jeugdzorg en de te treffen maatregelen om het jeugdstelsel toekomstbestendig te maken* [Nr. 777]. Geraadpleegd op https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z09283&did=2021D20519
- Blokhuis, P. (2 juni 2021). *Afspraken RIJK-VNG 2022* [Bijlage]. Geraadpleegd op https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z09716&did=2021D21406
- Blokhuis, P. (3 juni 2021). *Afspraken VNG-Rijk naar aanleiding van oordeel Commissie van Wijzen* [Nr. 779]. Geraadpleegd op https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z09716&did=2021D21406
- Bröcking, B. (2017). De jeugdwet bestaat twee en een half jaar: reden voor een feestje? *Jeugdbeleid*, 139-149. <https://link.springer.com/article/10.1007/s12451-017-0150-1>
- Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg. (juni 2019). *Onvoldoende Beschermd: geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden*. [PDF]. Geraadpleegd op https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2019/07/121512_Eindrapport-Geweld-Deel1_TG2_tcm18-393482.pdf

Dam, G. (2021). *Onderzoek Het Vergeten Kind: kind in nood wacht gemiddeld 44 weken op hulp*. [PDF]. Geraadpleegd op <https://www.hetvergetenkind.nl/actueel/170/onderzoek-het-vergeten-kind-kind-in-nood-wacht-gemiddeld-44-weken-op-hulp>

Fontys Hogeschool Pedagogiek. (2021). Pedagogische kwesties [Portal]. Geraadpleegd op [https://stichtingfontys.sharepoint.com/:o:/r/sites/StudiemateriaalFHP/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7Bb45349f3-6771-4dda-ac21-8d69ab7cc597%7D&action=view&wd=target\(Pedagogische%20kwestie.one%7Ca0657198-99d4-406f-8d50-3b80686372df%2FPedagogische%20kwesties%7C28dc69d0-9657-4f06-85f9-c777201165f4%2F\)](https://stichtingfontys.sharepoint.com/:o:/r/sites/StudiemateriaalFHP/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7Bb45349f3-6771-4dda-ac21-8d69ab7cc597%7D&action=view&wd=target(Pedagogische%20kwestie.one%7Ca0657198-99d4-406f-8d50-3b80686372df%2FPedagogische%20kwesties%7C28dc69d0-9657-4f06-85f9-c777201165f4%2F))

Heesakkers, A. (8 april 2019). *Wat doen we eraan, aan die veel te lange wachtlijsten in de geestelijke jeugdzorg?* [Pers bericht]. Geraadpleegd op <https://www.bd.nl/brabant/wat-doen-we-eraan-aan-die-veel-te-lange-wachtlijsten-in-de-geestelijkejeugdzorg~aeb20425/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

It's Public. (Oktober 2021). *Naar realiseerbare plannen voor de jeugdzorg. Samenvatting landelijke plannen jeugdzorg (zoals voorgesteld door Arbitragecommissie)*. [PDF]. Geraadpleegd op <https://www.itspublic.nl/wp-content/uploads/2021/10/Naar-realiseerbare-plannen-voor-de-jeugdzorg-Its-Public-20-oktober-2021.pdf>

Jeugdhulp Voldoende Beschermd. (2021). Missie en visie. Geraadpleegd op <https://jvb2021.nl/index.html#Missie/visie>

Mulders, L. (2017). *Wachtlijsten in de GGZ: Waarom zijn ze er en hoe zorg je dat je sneller hulp krijgt?* Psychologie vandaag. Geraadpleegd op <https://www.psychologievandaag.nl/troubleshooting/wachtlijsten-in-de-ggz-waarom-zijn-ze-er-en-hoe-zorg-ik-dat-ik-sneller-hulp-krijg/>

Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. (2018). *Doelen jeugdwet nog lang niet*

gehaald. Geraadpleegd op <https://www.nvvp.net/cms/showpage.aspx?id=3533>

Rijksoverheid. (2016). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Geraadpleegd op

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten>

RTLNieuws. (2021). Het zoveelste rapport over problemen bij jeugdzorg, komt het ooit nog goed? Geraadpleegd op

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5232156/rapport-problemen-jeugdzorg-jeugdwet-gemeenten-wachtrijen>

Van den Berg, G., Daamen, W., Addink, A., Gorissen, W., & Vink, C. (2017). Wacht maar:

Onderzoek naar wachttijden en wachtlijsten in de jeugdzorg en jeugdhulp. *Nederlands Jeugdinstituut*.

Geraadpleegd op https://vng.nl/sites/default/files/publicaties/2017/201705_wacht_maa_r_nji_onderzoek.pdf

Wachlijsten in de jeugdzorg

In opdracht voor ieder kind

*Help mij
alsjeblieft*

Iedereen vindt er wat van maar
niemand **onderneemt** iets.

Frustratie

"Je voelt je machteloos".

*Het wordt
steeds erger...*

Praat over dit onderwerp!

**De jeugd is onze toekomst, waarom zouden
we ze langer laten wachten op hulp ?**

Meer lezen over dit onderwerp?

<https://jvb2021.nl>

